τοὺς κάνουν στάχτη καὶ σιντρίμμια! Κι' αὐτὸ τὸ κάτι διαρκῶς πλησίαζε. Ἔνιωθαν ὅλοι τὴ θερμή του παρουσία, γύρω στὰ ἔπιπλα, δίπλα στὸ κρεββάτι, στὸ φῶς τῆς λάμπας, στὴ μορφή του, στὸν ἀέρα...

Ὅλες οἱ ἀναπνοὲς, εἶχαν γίνει μιὰν ἀναπνοή. Ὅλ' οἱ παλμοὶ εἶχαν σμίξει τώρα σ' ἕναν ἦχο.

Καὶ τότε, ὁ ἄρρωστος, γύρισε τριγύρω του τὰ μάτια, τοὺς κοίταξε ὅλους στὴ σειρά, κ' ἔπειτα κάρφωσε τὸ βλέμμα του στὴν ξένη, στὴν ἀσπροφορεμένη νοσοκόμα.

Ἤδειχνε πὼς θέλει νὰ μιλήσει.

Ἤδειχνε πὼς θέλει νὰ μιλήσει, ἀλλὰ πὼς πρὶν ἀποφασίσει νὰ μιλήσει, ἔπρεπε πρῶτα ν' ἀπομακρυνθεῖ ἡ ξένη. Ἤθελε ν' ἀνοίξει τὴν καρδιά του, ἀλλὰ νὰ τὴν ἀνοίξει στοὺς δικούς του. Αὐτὴ ἡ ξένη κι' ἄγνωστη γυναίκα, ἔδειχνε, μὲ τὸ ἐπίμονό του βλέμμα, πὼς τοῦ στεκόταν τώρα σὰν ἐμπόδιο, καὶ δὲν ἤθελε, μπροστά της, νὰ μιλήσει...

Ὅλοι κατάλαβαν ἀμέσως, ἀτ' τὴν ἔκφραση, τὴν ἔννοια τοῦ βλέμματος ἐκείνου—ὅλοι, ὡς κι' αὐτὴ ἡ νοσοκόμα.

Ἐκείνη τότε, δίχως νὰ προφέρει λέξη, τραβήχτηκε στὴ διπλανὴ τὴν κάμαρα, κ' ἔκλεισε δίχως θόρυβο τὴν πόρτα.

Κ' ἔμειναν οἱ πέντε τους μονάχα, στὸ κρεββάτι τοῦ ἑτοιμοθανάτου.

Τὸ φεγγάρι, βασιλεύοντας ἀργά, εἶχε φύγει κι' αὐτὸ ἀτ' τὸ παράθυρο.

Ἔμειναν οἱ πέντε τους μονάχα, σκυμμένοι μ' ἀγωνία στὸ κρεββάτι, περιμένοντας ν' ἀκούσουν τὴ μιλιά του—ἴσως τὴν τελευταία θέλησή του— κρεμασμένοι ὅλοι ἀτ' τὰ χείλη του, κρατώντας ὅλοι τὴν ἀναπνοή τους.

Ὁ ρυθμικὸς κρότος τοῦ ρολογιοῦ, ἦταν τὸ μόνο, τώρα, ποὺ ἠχοῦσε.

Ὁ ἄρρωστος ἀνάδεψε τὰ χείλη, καὶ ψιθύρισε μ' ἀλλόκοτη φωνή, μιὰ φωνὴ βραχνὴ κι' ἀλλοιωμένη, ποὺ μόλις ἀκουγόταν μέσ' στὴν κάμαρα:

— Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε πιὸ κοντά. Θέλω νὰ σᾶς πῶ, πρὶν νὰ πεθάνω...

Ἔσκυψαν τότε ὅλοι πιὸ κοντά, μὲ κρατημένη τὴν ἀναπνοή.

Ἔξω, περνοῦσαν κάποιοι καὶ κουβέντιαζαν. Ὅμως ἡ κάμαρα ἦταν στὸ πρῶτο πάτωμα, κ' οἱ φωνές τους ἔφταναν πνιγμένες. Ἦταν, ἴσως, μιὰ παρέα μεθυσμένη. Κάποιος, στὴν παρέα, τραγουδοῦσε.

Περίμεναν νὰ πάψει τὸ τραγούδι.

Καὶ τὸ τραγούδι ἔπαψε σὲ λίγο. Ἡ παρέα εἶχε σριφεῖ στὴ γωνιά.

Κ' ἡ φωνὴ τοῦ ἑτοιμοθανάτου, ἄρχισε πάλι νὰ ἠχώνεται δειλά. Ἦταν ἄτονη, σπασμένη, δίχως χρῶμα, σὰν ἕνας βόγγος, ἴδιος καὶ μονότονος, βγαλμένος μὲ μεγάλη δυσκολία. Πίσω ὅμως, ἀτ' αὐτὸ τὸ ψέλλισμα, φαινόταν ὅλη ἡ θανάσιμη προσπάθεια, ὅλος ὁ ὄγκος τῆς ἀδημονίας, τῆς ἀπεγνωσμένης, ὑπερανθρωπης καὶ τυραννικῆς ἐπιθυμίας, νὰ προφτάσει νὰ πεῖ τὸ μυστικό του, πρωτοῦ ἡ νύχτα κατεβεῖ, γιὰ πάντα, καὶ τοῦ σφραγίσει ξαφνικὰ τὰ χείλη. Σχεδὸν μόλις ξεχώριζαν οἱ λέξεις:

— Θέλω νὰ σᾶς πῶ...

Κ' ἔπειτα, σταμάτησε καὶ πάλι. Δὲ μποροῦσε ν' ἀρθρώσει τὶς κουβέντες. Μέσ' στὸ τραγικό του χαροπάλεμα, τὸ φανέρωμα τοῦ μυστικοῦ ἐκείνου, ἦταν σὰν κάτι φοβερὰ ἡρωϊκό,—κάτι ἀπέιρως τραγικὸ καὶ δύσκολο, κάτι ποὺ τὸ τρόμαζε κι' ὁ ἴδιος—ἴσως κανέν' ἀπόρρητο παλιό, ποὺ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸ φανερώσει, ἴσως μιὰ τύψη μακρυνὴ καὶ φλογερή, ποὺ δὲ μποροῦσε, μὲ κανένα τρόπο, νὰ τὴν πάρει μαζί του μέσ' στὸν τάφο—κάτι, ὅμως, ποὺ ἦταν ἀπαραίτητο, κάτι ποὺ ἔνιωθε πὼς δὲν εἶχε δικαίωμα, αὐτὴ τὴν ὥρα, τὴ μεγάλη, τὴν ἐπίσημη, νὰ πεθάνει, δίχως νὰ τὸ πεῖ...

Δὲν ἦταν τώρα, μέσ' στὴν ἀγωνία του, ἡ δυσκολία μόνο νὰ μιλήσει: μαζὶ μ' αὐτὴ τὴ δυσκολία, ἦταν κ' ἕνας μεγάλος δισταγμός, ἕνας τρόμος βαθὺς τῆς συνειδήσεως, μιὰ φρικτὴ πάλη ἐσωτερική, ἕνα δίλημμα βαθὺ κ' ἀνυπολόγιστο, ποὺ τοὔδενε τὰ λόγια μέσ' στὰ χείλη.

Εἶχε καρφώσει τὰ μάτια στὸ ταβάνι— κ' ἡ ἔκφρασή του ἔδειχνε τὸν ἄνθρωπο ποὺ κάνει, μέσα του, τεράστιον ἀγῶνα, γιὰ νὰ ὑπερνικήσει τὸ ἐμπόδιο, ποὺ τοῦ στήνει ὁ ἴδιος ἑαυτός του...

Καὶ ξαφνικά, σὰν νὰ πῆρε μιὰν ἀπόφαση, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ ταβάνι, ἄρχισε νὰ λέει σιγανά:

— Ἀκοῦστε με! Δὲ θέλω νὰ πεθάνω, πρὶν τὸ πῶ... Θέλω, ὅμως νὰ μὲ συχωρέσετε!... Θέλω πρῶτα νὰ μοῦ τὸ ὑποσχεθῆτε... Τότε μόνο θὰ πεθάνω ἥσυχος!...

Καὶ πάλι μάσησε τὰ λόγια του. Τὸ στόμα του, συνεσπασμένο ἀπ' τὴν ἀγωνία, πῆρε μιὰν ἔκφραση πικρὴ κι' ὀδυνηρή.

— Πᾶνε τώρα δεκαπέντε χρόνια... Ὁ Νίκος ἦταν δώδεκα χρονῶν... Ἡ Μαρία μόλις ἦταν γεννημένη... Ἤμουν, τότε, ὑπάλληλος στὴν Τράπεζα... Ἤμουν ἀκόμα νέος, ζωηρός... Δὲν ἤξαιρα τί ἔκανα... Ἤμουν τυφλωμένος καὶ τρελλός!... Κ' ἔκανα τότε τὸ μεγάλο ἔγκλημά μου...

Κι' ἄπλωσε τὸ χέρι στὴ γυναίκα του.

Κι' ἄξαφνα, οἱ κόρες τῶν ματιῶν του μεγαλώσανε. Ἀνέβασε τὸ χέρι του γρήγορα στὸ λαιμό του. Τὸ κεφάλι του ξανάπεσε βαρύ. Λίγος ἀφρὸς στεφάνωσε τὰ χείλη του. Κ' ἔπειτα ὅλα, μονομιᾶς, ἡσύχασαν...

Γύρω, κανένας δὲν τολμοῦσε νὰ σαλέψει. Ἔμεναν, ὅλοι τους, σκυμμένοι, καρφωμένοι, παγωμένοι ἀπ' τὴν ἀμηχανία—μὴν ξαίροντας πῶς πρέπει νὰ φεροῦν, σαστισμένοι μέσ' στὴν ταραχή τους, μ' ἕνα μεγάλο κρύο στὴν καρδιά—πελαγωμένοι κ' ἐκμηδενισμένοι...

Ἔνιωθαν, μέσ' στὰ βάθη τῆς ψυχῆς τους, πὼς εἶχαν φτάσει δίπλα σὲ μιὰν ἄβυσσο, δίπλα σὲ μιὰ μεγάλην ἀποκάλυψη, δίπλα σὲ κάτι φοβερὸ καὶ φρικαλέο—καὶ πὼς αὐτὴ τὴν τεραστώδη ἀποκάλυψη, τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο μυστικὸ — πού, ἴσως, ἀπ' αὐτὸ τὸ μυστικό, νὰ κρεμόταν ὅλη ἡ ζωή τους, τὸ μέλλον, ἡ χαρά τους—ὁ θάνατος τὸ σκέπαζε γιὰ πάντα, γιὰ πάντα...

ΝΑΠΟΛ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Η ΜΟΔΑ ΠΡΟ 500 ΕΤΩΝ

Κομμώσεις, καπέλλα καὶ φορέματα κατὰ τὸν μεσαίωνα

ΑΓΙΟ ΠΑΝΤΟΥ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ὅπως κι' ἄλλοτε γράψαμε, πολλὲς φορὲς οἱ μελλόνυμφοι τὸ μετανοιώνουν τὴν τελευταία στιγμὴ καὶ κυττᾶνε πῶς νὰ ξεφύγουν κατὰ τὴν τελετὴ τοῦ γάμου.

Κάτι παρόμοιο συνέβη πρὸ μηνὸς στὸ Λονδῖνο. Ὁ γαμπρὸς ὁνῆκε στὴν ἐργατικὴ τάξι καὶ πήγαινε νὰ τελέση τοὺς γάμους του μὲ τὴν ἐκλεκτὴ τῆς καρδιᾶς του σὲ μιὰ ἐκκλησία τοῦ Λονδίνου. Οἱ μελλόνυμφοι βρίσκονταν δ' ἕνα μεγαλοπρεπὲς ἁμάξι καὶ ἀπέναντί τους κάθονταν δυὸ φίλοι τοῦ γαμπροῦ. Στὸ δρόμο ὅμως οἱ φίλοι ἄρχισαν τὰ πειράγματα καὶ τ' ἀστεῖα καὶ στὸ τέλος ὁ γαμπρὸς δυσαρεστήθηκε τόσο, ὥστε ἐδήλωσε ὅτι δὲν αἰσθάνεται πειὰ καμμιὰ ὄρεξι γιὰ νὰ ὑποβληθῆ στὰ βάσανα τοῦ Ὑμεναίου. Ἐπήδησε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἁμάξι καὶ πρὶν προφτάσουν νὰ τὸν συγκρατήσουν οἱ φίλοι του καὶ ἡ μνηστή του, τὸ ἔβαλε στὰ πόδια. Ἀπὸ πίσω του πήδησε ἡ νύφη κι' ἄρχισε νὰ τὸν κυνηγάη. Τὸ κυνηγητὸ ὑπῆρξε περιπετειῶδες. Ὁ γαμπρὸς θὰ κατώρθωνε νὰ ξεφύγη, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸν ἐνόμισαν οἱ διαβάτες γιὰ κλέφτη. Τοῦ ἔβαλαν λοιπὸν κάποια τρικλοποδιὰ καὶ τὸν κύλησαν στὶς λάσπες. Ἔτσι λασπωμένο τὸν παρέλαβε σὲ λίγο ἡ νύφη καὶ τὸν ὡδήγησε στὴν ἐκκλησία, ὅπου ἐτελέσθη τὸ μυστήριο...

***

Σὲ μερικὰ χωριὰ τῆς Ἰταλίας, ὅταν ἕνας νέος θέλη νὰ ζητήση σὲ γάμο μιὰ κοπέλλα, πηγαίνει στὸ σπίτι της ἐπὶ τρεῖς κατὰ σειρὰν ἡμέρες καὶ τὴν ἴδια ὥρα. Τὴν τρίτη φορά, ποὺ πρόκειται νὰ πάρη τὴν ὁριστικὴ ἀπάντησι, ξεχνάει τάχα ἐκεῖ τὸ ραβδί του. Ἂν ἡ κοπέλλα τὸν θέλη γιὰ ἄντρα της, κρατάει τὸ ραβδὶ κι' ἔρχονται σὲ συμφωνία. Ἂν ὅμως δὲν τὸν θέλη, τότε τοῦ πετάει ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ ραβδὶ κι' ὁ δυστυχισμένος νέος ἀναγκάζεται νὰ ἀποσυρθῆ γιὰ νὰ ἀναζητήση ἄλλοῦ τὴν ἐκλεκτὴ τῆς καρδιάς του.